

УДК 378.22:005.6:796.011.3(478)
DOI: 10.31499/2307-4906.1.2020.208164

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ: ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА

Дутчак Юрій, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту, Хмельницький національний університет.

ORCID: 0000-0003-0537-2316

E-mail: yrdutchak@ukr.net

Квасниця Ірина, аспірант, викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту, Хмельницький національний університет.

ORCID: 0000-0003-1718-3301

E-mail: irishakvas@gmail.com

У статті розглянуто основні підходи до забезпечення якості професійної підготовки майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури в Республіці Молдові на прикладі Державного університету фізичної культури і спорту (USEFS). Охарактеризовано компоненти системи забезпечення якості професійної підготовки в означеному університеті. Аналіз освітніх програм дозволив з'ясувати, що магістерська програма «Психопедагогіка фізичного виховання та спорту» (USEFS) відповідає освітньо-професійній магістерській програмі за спеціальністю «Середня освіта. Фізична культура» в Україні.

Ключові слова: забезпечення якості, професійна підготовка, освітня програма, компоненти освітньої програми, професійні компетентності, майбутні магістри середньої освіти з фізичної культури, досвід, психопедагогіка фізичного виховання та спорту, Державний університет фізичної культури і спорту Республіки Молдова.

QUALITY ASSURANCE FOR PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SECONDARY EDUCATION MASTERS IN PHYSICAL CULTURE: EXPERIENCE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Dutchak Yurii, PhD in Physical Education and Sport, Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Physical Education and Sport, Khmelnytskyi National University.

ORCID: 0000-0003-0537-2316

E-mail: yrdutchak@ukr.net

Kvasnytsia Iryna, Graduate Student, Lecturer at the Department of Theory and Methods of Physical Education and Sports, Khmelnytskyi National University.

ORCID: 0000-0003-1718-3301

E-mail: irishakvas@gmail.com

Basic approaches to quality assurance for professional training of future secondary education masters in physical culture in the Republic of Moldova have been studied on the example of professional training in State University of Physical Education and Sport (USEFS). Analysis of references and documents, methods of systematic analysis, comparison and juxtaposition allowed to reveal that "Psycho-pedagogy of physical education and sport" (USEFS) post-graduate educational program

corresponds to native post-graduate program in "Secondary education. Physical culture".

"Psycho-pedagogy of physical education and sport" post-graduate educational program envisages a 2-year study and 120 ECTS credits. Subjects elected by master students are structured into fundamental and special modules. At the same time, these modules have different value; the special ones prevail. Curriculum envisages three modules for elective subjects. An integral component of educational process is writing master thesis and its defense.

Formation of a future competitive master in psycho-pedagogy of physical education and sport is done due to internal system of quality assurance for professional training in the university and includes 5 major subdivisions: quality-matters council; department of quality management; internal audit commission; commission for pedagogical faculty quality assurance; a team for faculty's departments' quality assurance. Infrastructure of university's quality functions based on the rules adopted by university's Senate (the highest management body of a higher educational establishment).

Keywords: *quality assurance, professional training, educational program, components of the educational program, professional competences, future secondary education masters in physical culture, experience, psycho-pedagogy of physical education and sport, State University of Physical Culture and Sports of the Republic of Moldova.*

Модернізація та реформування системи вищої освіти України, її удосконалення та забезпечення якості – одна з найважливіших соціокультурних проблем, значною мірою обумовлена процесами глобалізації та потребами у формуванні умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації та самореалізації. Реалізація постулатів Болонської конвенції в Україні потребує максимального наближення стандартів та якості професійної підготовки майбутніх фахівців до європейського рівня.

Для здійснення системних перетворень у вітчизняній вищій освіті, на думку А. В. Сватьєва, необхідно вивчати і втілювати передовий досвід зарубіжних країн, зокрема у сфері вищої фізкультурно-спортивної освіти [8, с. 84].

Вважаємо, що цікавим і корисним може стати досвід підготовки майбутніх магістрів у колишніх союзних республіках СРСР, в яких систему підготовки та атестації спеціалістів (магістрів) було сформовано в межах єдиної держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що досвід організації професійної підготовки спортивних педагогів за кордоном, загалом, та забезпечення її якості, зокрема, досліджували С. В. Гуменюк [2], 2017; Т. Г. Дерека [3], 2017; І. Б. Гринченко [1], 2014; А. В. Сватьєв [8], 2014.

Характеризуючи професійну підготовку майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту у США, науковець Т. Г. Дерека, вказує на ефективність системи відбору майбутніх педагогів у сфері фізичного виховання та систему контролю готовності абітурієнта й випускника до майбутньої професійної діяльності [3, с. 34]. Переконані, що ці системи забезпечують якість освітнього процесу у закладах вищої освіти. Науковець зазначає, що «характерною рисою компетентного професіонала в галузі фізичного виховання і спорту в США є вміння самостійно створювати якісну шкільну навчальну програму з фізичного виховання відповідно до вимог та інтересів спільноти, шкільного округу, класу, групи дітей» [3, с. 34].

Забезпеченню якості професійної підготовки майбутніх фахівців сфери фізичної культури і спорту в Європейських країнах, як вважає С. В. Гуменюк, сприяє варіативність освітнього процесу, що передбачає три типи курсів – обов'язкові, частково елективні (частково за вибором), повністю елективні (лише за вибором) [2, с. 424].

Варто зазначити, що згадані та інші науковці зосереджували увагу в основному на країнах ЄС та США, щодо пострадянських країн – питання організації спортивної підготовки педагогів досліджено несистемно та фрагментарно.

Метою статті є аналіз та узагальнення досвіду забезпечення якості професійної підготовки майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури у Республіці Молдові.

Однією з перших пострадянських країн, як вважає О. В. Жабенко, що модернізувала радянську модель системи підготовки та атестації наукових і науково-педагогічних кадрів за аналогією до західної стала, Республіка Молдова [5, с. 95].

Аналіз наукової та періодичної літератури дозволяє констатувати, що система вищої освіти в Республіці Молдові розвивалася за вектором євроінтеграції, але відчувається сильний вплив економічної та політичної ситуації в країні. У 1992 році з'явилося Автономне територіальне утворення з особливим правовим статусом – Придністров'я. Вища освіта в Республіці Молдові почала розвиватися у двох паралельних формах: правобережній та лівобережній. Лівобережна система вищої освіти зорієнтована переважно на російську систему вищої освіти. Орієнтація на російські стандарти в Придністров'ї, на думку науковців Н. П. Перчинської, А. Г. Цуркан та В. Ю. Григи, практично повністю виключає планомірне входження Придністров'я до Болонського процесу, до якого Республіка Молдова приєдналася у травні 2005 року. Правобережна система вищої освіти розвивається відповідно до вимог інтеграції в європейську освітню систему [7, с. 21].

Згідно з даними Національного бюро статистики Республіки Молдови у 2019–2020 навчальному році мережа закладів вищої освіти складається 27 закладів, із них, 18 – державних і 9 – недержавних [4].

Вища освіта в Молдові зорієнтована на модернізацію і реформи відповідно до вимог Європейського простору вищої освіти.

Основними нормативно-правовими документами, що регламентують процес реформування вищої освіти в республіці, є Стратегія модернізації освіти – 2020 (*Strategii de modernizare a educației – 2020*) та Кодекс Республіки Молдова про освіту (*Codul educației din Republica Moldova*) (2014). Ключові положення Кодексу спрямовані на зміцнення автономії закладів вищої освіти, а також на посилення контролю з боку колегіальних органів управління. Зафіксовано основні принципи, на яких базується система управління у сфері освіти, визначено структуру органів управління у сфері освіти і їх компетенції тощо [6].

Система керівних органів закладів вищої освіти, як зазначено у Кодексі про освіту, повинна включати: сенат, раду зі стратегічного інституційного розвитку, вчену раду, раду факультету, адміністративну раду та ректорат [6]. Така система забезпечує значну автономність закладів вищої освіти.

Система вищої освіти в Республіці Молдові має певні рівні і цикли, відповідно до Міжнародної стандартної класифікації освіти (МСКО – 2011) [6]. Надання вищої освіти провадиться за двома напрямками: академічним і просунутим професійним; та за трьома циклами: I цикл – ліценціатура (рівень 6 МСКО); II цикл – магістратура (рівень 7 МСКО); III цикл – докторантура (рівень 8 МСКО) (рис. 1).

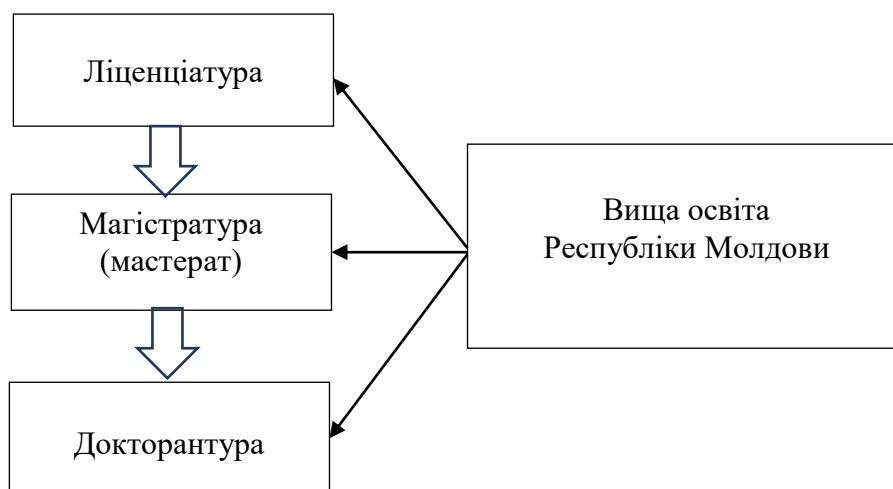

Рис. 1. Цикли вищої освіти у Республіці Молдові

Характеризуючи цикли вищої освіти у Молдові, Н. П. Перчинська, А. Г. Цуркан і В. Ю. Грига зазначають, що ліценціат (можна здобувати після завершення навчання в ліцеї або в коледжі) – це повноцінна вища освіта, але навчання спрямоване на те, щоб поставляти на ринок праці грамотних фахівців. Тривалість навчання залежить від обраної спеціальності: 6 семестрів (3 роки) – для підготовки фахівців із економічних і соціальних наук, гуманітарних наук, політичних наук, мистецтва і спорту; 8 семестрів (4 роки) – для фахівців у галузі права, фахівців у галузі лісового і сільського господарства, інженерів; 10 семестрів (5 років) – для фахівців у галузі фармацевтики, архітектури; 12 семестрів (6 років) – для фахівців у галузі загальної медицини, стоматології та ветеринарії.

Мастерат (Diploma de magister/master) передбачає продовження навчання (2 роки) за спеціалізацією для випускників університетів і передбачений для тих, хто хоче максимально поглибити знання у певній області, далі – стати викладачем, адміністратором закладу вищої освіти.

Докторат передбачає 3–4 роки навчання і отримання наукового ступеня доктора (Diploma de doctor, еквівалент PhD), що присвоюється установою, акредитованою Держрадою з атестації наукових звань, університетських дипломів і сертифікатів [7, с. 22].

Зважаючи на мету нашого дослідження, надалі будемо розглядати питання, пов'язані з професійною підготовкою майбутніх магістрів педагогічного спрямування сфери фізичної культури і спорту у Республіці Молдові.

Магістерські програми педагогічного спрямування у сфері фізичної культури і спорту представлені у Державному університеті фізичної культури і спорту Республіки Молдови (Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport (USEFS)) та Придністровському державному університеті імені Т. Г. Шевченка.

На педагогічному факультеті Державного університету фізичної культури і спорту Республіки Молдови проводиться підготовка за такими магістерськими програмами:

- Освітні технології та рухові тренування (Tehnologii de educație și instruire motrice);
- Психопедагогіка фізичного виховання та спорту (Psinopedagogia educatiei fizice si sportului);
- Технології та управління в туризмі (Tehnologii și management în turism);
- Технології та управління фітнесом (Tehnologii și management în fitness);
- Маркетинг та законодавство у спорті (Marketing și legislație în sport);
- Управління фізичною культурою (Managementul culturii fizice);
- Спорт та засоби масової інформації (Sport și mass-media) [9].

Аналіз згаданих вище магістерських освітніх програм дозволяє констатувати, що магістерська програма «Психопедагогіка фізичного виховання та спорту» у Республіці Молдові відповідає магістерській програмі за спеціальністю «Середня освіта. Фізична культура» в Україні.

Освітня магістерська програма «Психопедагогіка фізичного виховання та спорту» передбачає навчання протягом 2-х років та зарахування 120-ти кредитів (ECTS).

Компонентами освітньої програми є основні (F) та спеціалізовані (S) курси (табл. 1).

Таблиця 1

**Фрагмент магістерської програми
«Психопедагогіка фізичного виховання та спорту» [9]**

Код (Cod)	Назва блоку курсу / модуля (Denumirea unității de curs/modulului)	Всього годин (total ore)		
		Всього (Total)	Аудиторних занять (Contact direct)	Самостійна робота (Studiu individu al)
1	2	3	4	5
F.01.O.001	Гносеологія та методологія дослідження (Epistemologia și metodică cercetării)	150	40	110
F.01.O.002	Психологія фізичного виховання та спорту (Psihologia educației fizice și sportului)	150	40	110
F.01.O.003	Теорія та методика фізичного виховання середньої школи (Teoria și metodică educației fizice liceale)	150	40	110
F.01.O.004	Основи наук про освіту (Fundamentele științelor educației)	150	40	110
S.01.O.005	Легка атлетика (Didactică atletismului)	150	40	110
S.01.O.006	Дидактика художньої гімнастики (Didactică gimnasticii artistice)	150	40	110
Всього за 1 семестр (Total semestrul 1)		900	240	660
F.02.O.007	Психологія у фізичному вихованні та спорті (Psihodiagnostic în educație fizică și sport)	150	40	110
F.02.O.008	Вікова психологія (Psihologia vârstelor)	150	40	110
F.02.A.009	Психологія підліткового віку (Psihologia adolescenței)	150	40	110
F.02.A.010	Педагогіка толерантності (Pedagogia toleranței)			

S.02.A.011	Теорія та методика професійно-прикладного фізичного виховання (Teoria și metodică educației fizice profesional aplicative)	150	40	110
S.02.A.012	Історія олімпійського руху (Istoria mișcării olimpice)			
S.02.O.013	Дидактика плавання (Didactica înotului)	150	40	110
S.02.O.014	Дидактика спортивних ігор (Didactica jocurilor sportive)	150	40	110
Всього за 2 семестр (Total semestrul 2)		900	240	660
Загальна кількість годин за перший рік (Total ore pentru anul I)		1800	480	1320
S.03.O.015	Теоретико-методологічні основи адаптивного спорту (Bazele teoretico-metodologice ale sportului adaptiv)	150	40	110
S.03.O.016	Дидактика спорту з боротьби (Didactica sporturilor de lupte)	150	40	110
S.03.A.017	Етика та деонтологія у спорті (Etica și deontologia în sport)	150	40	110
S.03.A.018	Соціологія емоцій (Sociologia emoțiilor)			
S.03.A.019	Професійний стрес викладачів у галузі спорту (Stresul profesional al cadrelor didactice din domeniul sportului)	150	40	110
S.03.A.020	Інклюзивне управління освітою (Managementul educației incluzive)			
S.03.O.021	Спеціалізована практика (Practica de specialitate)	300	70	230
Всього за 3 семестр (Total sem. 3)		900	230	670
S.04.O.22	Дослідницька практика / виконання магістерської роботи (Practica de cercetare / elaborarea tezei de master)	900	210	690
Загальна кількість годин за другий рік (Total ore pentru anul II)		1800	440	1360
Загальна кількість годин магістерської програми (Total ore program de master)		3600	920	2680
Вільний вибір курсу (Unități de curs la libera alegere)				
Вікова психологія (Psihologia vârstelor)		150	40	110
Соціологія спорту (Sociologia sportului)		150	40	110
Психологія емоцій (Psihologia emoțiilor)		150	40	110

Обсяг аудиторного навантаження з навчальних дисциплін складає – 25,5 %, обсяг самостійної роботи – 74,5 %. В цілому співвідношення 1 до 4 забезпечує якість професійної підготовки через стимулювання пізнавальної активності та самостійності майбутнього професіонала.

Спеціалізована практика є невід’ємною частиною освітнього процесу, вона спрямована на застосування набутих компетентностей у самостійній професійній діяльності в реальних соціально-економічних умовах; забезпечує виконання емпіричної частини магістерської роботи. Практика проводиться в організаціях, проєктних і науково-дослідних установах та на кафедрах закладів вищої освіти відповідно до теми магістерської роботи та триває 5 тижнів.

Реалізація зазначеної вище магістерської програми передбачає формування у майбутніх магістрів таких компетентностей: загальних – знання і розуміння понять та теорій у галузі психопедагогіки фізичного виховання; теоретичні знання про сучасні

дослідницькі проблеми, технології та методи у сфері фізичної культури і спорту; здатність розробляти науково-дослідні та дослідно-конструкторські проекти у сфері фізичного виховання; загальні навички спілкування аргументованою науковою мовою у професійних ситуаціях реального життя; *спеціальних* – здатність розуміти та розрізняти міждисциплінарні зв'язки, які є частиною процесу фізичного виховання; вміння оцінювати та забезпечувати якість проведення та організації психолого-педагогічної практики із дотримання нормативної бази; здатність просувати та застосовувати інноваційні технології у сфері; здатність забезпечувати ефективність міждисциплінарної власної діяльності та створення продуктивних робочих відносин [10].

Освітні компоненти в освітній програмі мають різну вагу, що засвідчує навчальний план. (табл. 2).

Таблиця 2

Вага освітніх компонентів навчального плану освітньої програми (%)
(Ponderea componentelor Planului de învățământ (%)) [9]

Основні курсові одиниці / модулі (F) (Unități de curs/module fundamentale (F))	29
Спеціалізовані курсові одиниці / модулі (S) (Unități de curs de specialitate/module (S))	38
Спеціалізована практика (Stagiu de practică)	8
Магістерська робота (Teza de Master)	25

Перевага спеціалізованих модулів над іншими забезпечує, на наш погляд, підвищення рівня професійної підготовки майбутніх педагогічних професіоналів у сфері фізичної культури і спорту в Молдові.

Формування конкурентоспроможного майбутнього магістра психопедагогіки фізичного виховання та спорту досягається завдяки внутрішній системі забезпечення якості професійної підготовки, що діє в університеті. Інфраструктура якості USEFS працює відповідно до власних правил, затверджених Сенатом університету і складається з 5-ти основних підрозділів (рис. 2):

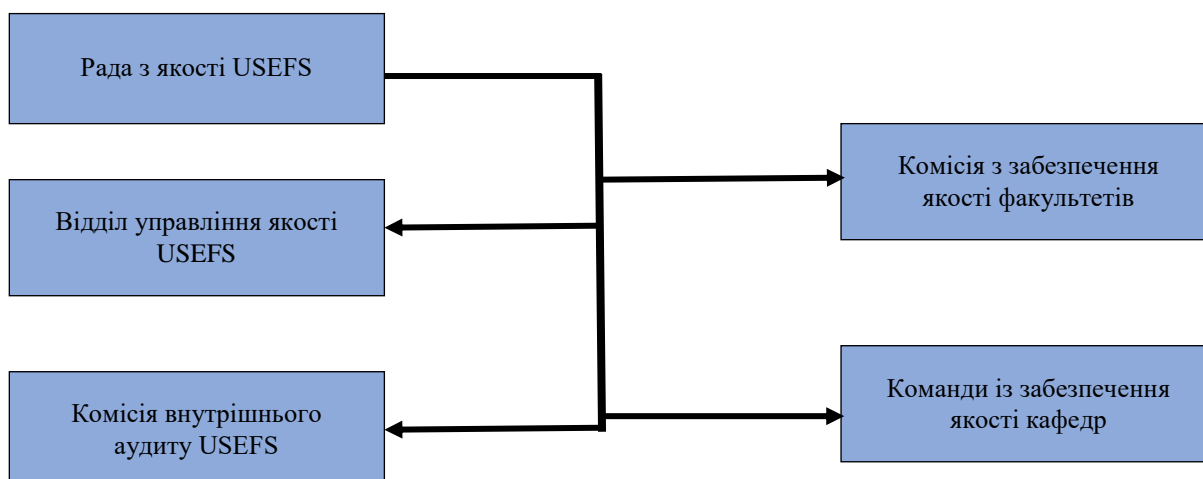

Рис. 2. Підрозділи із забезпечення якості USEFS

У «Посібнику з якості Державного університету фізичної культури і спорту» охарактеризовано структурні компоненти системи забезпечення якості:

- а) Рада з якості – дорадчий орган Сенату USEFS із функціями координація та прийняття рішень у сфері проектування та впровадження забезпечення якості в межах закладу, а також санкціонування необхідних для цього дій.
- б) Відділ управління якістю – забезпечує підтримку процесу розробки, функціонування, впровадження та сертифікації системи управління якістю (SCM).
- в) Комісія внутрішнього аудиту – здійснює моніторинг виконання стратегічного плану університету та плану підвищення якості діяльності USEFS.
- г) Комісії з забезпечення якості, створені на рівні факультетів USEFS – забезпечує реалізацію політики та завдань якості університету на факультеті.
- д) Команди із забезпечення якості, створені на рівні кафедр USEFS – здійснюють розробку, перевірку та оновлення процедур забезпечення якості освітнього процесу виходячи із специфіки кафедри [11].

Ми вважаємо, що заслуговує на особливу увагу досвід USEFS стосовно забезпечення якості професійної підготовки на рівні кафедр. Команда із забезпечення якості на кафедрі: гарантує реалізацію політики та завдань щодо забезпечення якості освіти; забезпечує постійну взаємодію з відділом управління якістю; здійснює управління процесами перевірки та оновлення процедур діяльності кафедри; бере участь в аудиті діяльності інших кафедр; інформує про нормативно-правові акти стосовно якості професійної підготовки та контролює їх виконання; узагальнює досвід щодо забезпечення якості професійної підготовки на кафедрі.

Діяльність всіх органів забезпечення якості освіти, як зазначено в Стратегії управління якістю USEFS, спрямовано на:

- задоволення потреб та очікувань студентів, роботодавців та інших зацікавлених сторін;
- активізацію ставлення керівництва закладу до питань якості, через створення сприятливого середовища для всіх видів діяльності;
- постійне вдосконалення освітніх процесів;
- організацію підзвітності персоналу;
- визначення відповідних показників якості та впровадження механізмів внутрішнього її оцінювання;
- документування системи з метою набуття об'єктивних доказів, які будуть формувати довіру до освітніх програм;
- порівняльний аналіз діяльності інших університетів, у тому числі закордонних, для виявлення та перейняття найкращих практик щодо забезпечення якості [10].

Професійна підготовка майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури у Республіці Молдові, що реалізується Державним університетом фізичної культури і спорту, передбачає реалізацію освітньої магістерської програми «Психопедагогіка фізичного виховання та спорту». Реалізація означеної програми формує та розвиває загальні і спеціальні компетентності, які забезпечують професійно-наукову та

методичну підготовку випускника, здатного планувати, проєктувати, реалізовувати та контролювати якість наданих освітніх послуг з фізичної культури. Управління якістю освітнього процесу здійснюється на всіх рівнях: кафедра – факультет – університет, долучаються до цього процесу як колегіальні органи, так і структурні підрозділи університету.

Перспективи подальших досліджень передбачають проведення компаративного аналізу професійної підготовки майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури в інших зарубіжних країнах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гринченко І. Б. Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичного виховання: досвід європейських країн. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. Харків, 2014. № 42. С. 39–50.
2. Гуменюк С. В. Особливості фахової підготовки спеціалістів в галузі фізичної культури і спорту в університетах Західної Європи. *Вісник Львівського університету. Серія педагогічна*. Львів, 2017. № 32. С. 419–425.
3. Дерка Т. Г., Туманова В. М. Сучасний зарубіжний досвід професійної підготовки фахівців фізичного виховання для України. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Київ, 2017. № 10(92). С. 32–35.
4. Деятельность высших учебных заведений в 2019/20 учебном году. Национальное бюро статистики Республики Молдова. URL: <https://statistica.gov.md/newsview.php> (дата звернення 13.01.2020).
5. Жабенко О. В. Підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації у Республіках Молдова та Казахстан. *Актуальні питання підготовки майбутнього вчителя хімії: теорія і практика*. Київ, 2016. Вип. 2. С. 95–106.
6. Кодекс Республики Молдова об образовании от 17 июля 2014 года № 152. URL: http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=70660 (дата звернення 19.01.2020).
7. Перчинская Н., Цуркан А., Грига В. Инновационные элементы в системе высшего образования – составляющая процветания экономики стран. *Vector European*. 2016. № 2. Р. 14–26.
8. Сватъев А. В. Аналіз стану вищої фізкультурно-спортивної освіти країн Західної Європи та Азіатсько-Тихоокеанського регіону. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. Мелітополь, 2014. № 2. С. 84–88.
9. Ciclul II – Master. Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport. URL: http://usefs.md/plan_invatamintI-II.php (дата звернення 20.01.2020).
10. Facultatea de Pedagogie. Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport. URL: http://www.usefs.md/fac_de_pedagogie.php (дата звернення 12.01.2020).
11. Manual de calitate al Universității de Stat de Educație Fizică și Sport. URL: www.usefs.md/PDF_NEW/Manualul_Calitatii_USEFS_2018.pdf (дата звернення 11.01.2020).

REFERENCES

1. Hrynchenko, I. B. (2014). Profesiina pidhotovka maibutnix vchyteliv fizychnoho vykhovannia: dosvid yevropeiskykh krain. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty*. Kharkiv, 42, 39–50 [in Ukrainian].
2. Humeniuk, S. V. (2017). Osoblyvosti fakhovoi pidhotovky spetsialistiv v haluzi fizychnoi kultury i sportu v universytetakh Zakhidnoi Yevropy. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia pedahohichna*. Lviv, 32, 419–425 [in Ukrainian].
3. Dereka, T. H., Tumanova, V. M. (2017). Suchasnyi zarubizhnyi dosvid profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia dlia Ukrainy. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. Kyiv, 10(92), 32–35 [in Ukrainian].
4. Dejatel'nost' vysshih uchebnyh zavedenij v 2019/20 uchebnom godu. Nacional'noe bjuro statistiki Respubliki Moldova. URL: <https://statistica.gov.md/newsview.php> [in Moldavian].
5. Zhabenko, O. V. (2016). Pidhotovka naukovykh kadriv vyshchoi kvalifikatsii u Respublikakh Moldova ta

- Kazakhstan. *Aktualni pytannia pidhotovky maibutnoho vchytelia khimii: teoriia i praktyka*. Kyiv, Issue 2, 95–106 [in Ukrainian].
6. Kodeks Respubliki Moldova ob obrazovanii ot 17 ijulja 2014 goda № 152. (2020). URL: http://base.spinform.-ru/show_doc.fwx?rgn=70660 [in Moldavian].
 7. Perchinskaja, N., Curkan, A., Griga, V. (2016). Innovacionnye jelementy v sisteme vysshego obrazovanija – sostavljajushhaja procvetaniya jekonomiki stran. *Vector European*. 2, 14–26 [in Ukrainian].
 8. Svatiev, A. V. (2014). Analiz stanu vyshchoi fizkulturno-sportyvnoi osvityu krainakh Zakhidnoi Yevropy ta Aziatsko-Tykhookeanskoho rehionu. *Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Ser: Pedahohika*. Melitopol. 2, 84–88 [in Ukrainian].
 9. Ciclul II – Master (2020). Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport. URL: http://usefs.md/plan_invatamintI-II.php [in Moldavian].
 10. Facultatea de Pedagogie. (2020). Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport. URL: http://www.usefs.md/fac_de_pedagogie.php [in Moldavian].
 11. Manual de calitate al Universității de Stat de Educație Fizică și Sport (2020). URL: www.usefs.md/PDF_NEW-/Manualul_Calitatii_USEFS_2018.pdf [in Moldavian].